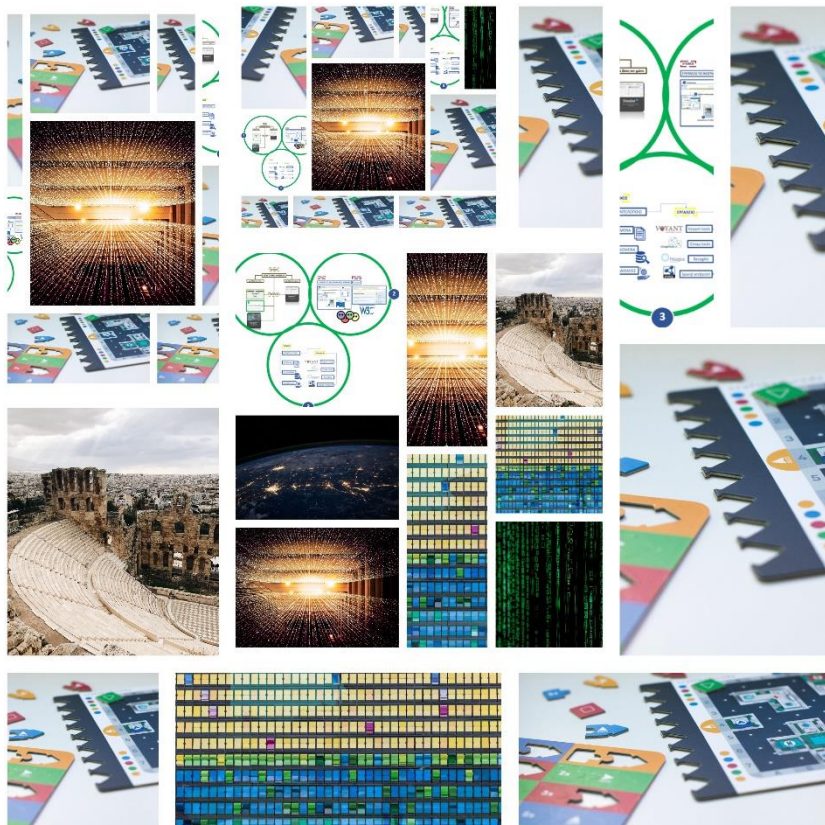

ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ 21+: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ
Νέες Τεχνολογίες

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΡ. ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ - ΔΡ. ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Περιεχόμενα

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	4
2.1 ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΩΣ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ.....	4
2.2 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ.....	5
2.3 ΕΝΝΟΙΕΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ.....	6
2.4 ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ.....	7
2.5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7
3. ΣΤΟΧΟΙ.....	7
4. ΣΤΟΧΕΥΟΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ	8
5. ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ.....	9
6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	9
6.1 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1: ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΜΕ ΓΕΩΝΤΟΠΙΣΜΟ	9
6.1.1 Τι περιλαμβάνει.....	9
6.1.2 Γιατί;	10
6.1.3 Σε ποιους απευθύνεται.....	10
6.1.4 Υλικό που απαιτείται	10
6.1.5 Σύνδεση με ΠΣ	11
6.1.6 Ενδεικτικές Δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας.....	11
6.1.7 Επέκταση-Διαθεματικότητα.....	14
6.2 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 2.....	14
6.2.1 Τι περιλαμβάνει.....	14
6.2.2 Γιατί;	16
6.2.3 Σε ποιους απευθύνεται	16
6.2.4 Υλικό που απαιτείται.....	16
6.2.5 Σύνδεση με ΠΣ.....	16
6.2.6 Ενδεικτικές δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας (βλ. σχετικό φυλλάδιο και παρουσίαση)	16
6.2.7 Επέκταση – Διαθεματικότητα	17
6.3 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 3.....	18
6.3.1 Τι είναι;.....	18
6.3.2 Γιατί;	18
6.3.3 Σε ποιους απευθύνεται	18
6.3.4 Υλικό που απαιτείται.....	18

6.3.5	Σύνδεση με ΠΣ.....	18
6.3.6	Ενδεικτικές δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας	18
6.3.7	Επέκταση – Διαθεματικότητα	20
7.	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	21
7.1	Διερεύνηση στάσεων, κλίσεων, απόψεων	21
7.2	Ολοκλήρωση διδασκαλίας καταγραφή γνώσεων - στάσεων	22
7.3	Δεξιότητες που βελτιώθηκαν / αυτο-αξιολόγηση	22
8.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ.....	22
8.1	ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.....	22
8.2	ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ	25
9.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	26
	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1.....	26
	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 2.....	26
	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 3.....	26

*** Οι φωτογραφίες του εξωφύλλου είναι ελεύθερες δικαιωμάτων και προέρχονται από το [Unsplash](https://unsplash.com).**

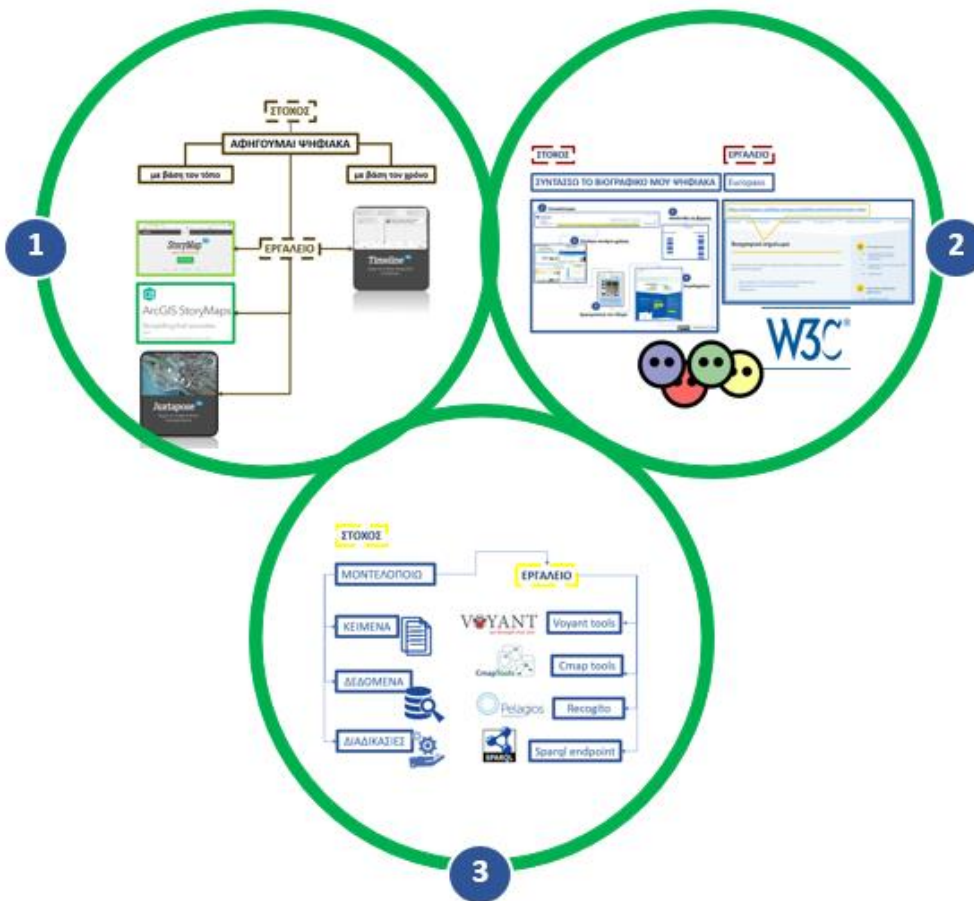

1. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το προτεινόμενο διδακτικό πρόγραμμα αποσκοπεί στη σταδιακή εισαγωγή και εφαρμογή των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών (DH) ως οχήματος ενδυνάμωσης των μαθητών και εκπαιδευτικών μέσω της απόκτησης γνώσεων, ψηφιακών δεξιοτήτων και μεθοδολογιών στο πεδίο των Ανθρωπιστικών Επιστημών, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ψηφιακές προκλήσεις του 2020.

Περιλαμβάνει τους εξής θεματικούς κύκλους:

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1	✓ Ψηφιακή Αφήγηση με Γεω-εντοπισμό
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 2	✓ Από τον Παγκόσμιο Ιστό στον Ιστό των Δεδομένων ✓ Ανοικτά Συνδεδεμένα Δεδομένα, δομημένα δεδομένα και μηχαναγνώσιμα κείμενα
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 3	✓ Μοντελοποίηση στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (κείμενα, δεδομένα, διαδικασίες) ✓ Ψηφιακή ανάλυση και οπτικοποίηση κειμένου

Σχήμα 1 Θεματικοί Κύκλοι

2. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

2.1 ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΩΣ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Οι Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΨΑΕ) (Digital Humanities) είναι το νέο επιστημονικό πεδίο που προέκυψε από την ανάγκη να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες και προκλήσεις που δημιουργεί η συνάντηση της ψηφιακής κουλτούρας, που έχει εισβάλει στις ζωές όλων, με τις επιστήμες του ανθρώπου (λογοτεχνία, γλώσσα, ιστορία, τέχνη). Καθώς τα όρια μεταξύ των ανθρωπιστικών επιστημών, των κοινωνικών επιστημών, των τεχνών και των φυσικών επιστημών επαναπροσδιορίζονται με ραγδαίους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια, η προσέγγιση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Ενημέρωσης με τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες έχει προκαλέσει μια στροφή χωρίς προηγούμενο προς τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Σπουδές στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Terras 2012, Centernet). Τα προγράμματα Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Σπουδών που έχουν εγκαινιαστεί τα τελευταία χρόνια, είτε προσφέρονται από Ανθρωπιστικές Σχολές (π.χ. το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο τμήμα Ανθρωπιστικών Σπουδών του Παν/μίου KU Leuven)¹ είτε από Σχολές Επιστήμης Υπολογιστών (π.χ. το μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών του Πολυτεχνείου της Λωζάνης EPFL)², διευρύνουν τον ρόλο των Ανθρωπιστικών Επιστημών στην κοινωνία και εξοπλίζουν τους αποφοίτους τους με σύνολα δεξιοτήτων που αλλάζουν ριζικά τον χάρτη των δεξιοτήτων .

Αλλαγή παραδείγματος (paradigm shift): Η χρήση των Η/Υ στην έρευνα του πνευματικού και υλικού πολιτισμού, της γλώσσας, της ιστορίας, της λογοτεχνίας, δεν αποτελεί, αυτή καθαυτή, καινούρια ιδέα. Το 1946, όταν ο Ιταλός ερευνητής της μεσαιωνικής φιλοσοφίας και της θεολογίας Roberto Busa πρότεινε στην Αμερικανική εταιρία τεχνολογίας υπολογιστών IBM την ηλεκτρονική έκδοση του σώματος κειμένων που σήμερα αποτελεί τον Index Thomisticus (Busa 1980, 2009), κανείς δεν θα μπορούσε να προβλέψει ότι τον 21^ο αιώνα η πρόσβαση στις τεχνολογίες του διαδικτύου και της τεχνητής νοημοσύνης θα αποτελούσε καθημερινότητα για τον μέσο πολίτη και ότι ο κυβερνοχώρος θα αποτελούσε βασικό περιβάλλον διάδρασης, εκπαίδευσης και επικοινωνίας.

Το χάσμα μεταξύ των θετικών και των ανθρωπιστικών επιστημών τις «δύο κουλτούρες» που ο Βρετανός επιστήμονας και συγγραφέας C. P. Snow (2001) είχε προφητικά επισημάνει ως σημαντική τροχοπέδη για την ανάπτυξη της κοινωνίας τείνει να γεφυρωθεί όσο ποτέ πριν. Το όραμα του μαθητή του Piaget, πρωτοπόρου της τεχνητής νοημοσύνης και της χρήσης των υπολογιστών στην εκπαίδευση Seymour Papert (1980) να αρθεί η πόλωση, ώστε οι μαθητές να δημιουργήσουν νέες συνδέσεις με γνώσεις που διαπερνούν τα παραδοσιακά όρια μεταξύ των ανθρωπιστικών και των θετικών επιστημών και γνώση του εαυτού τους μέσω και των δύο. Αντί να εξελίσσονται ανεξάρτητα και παράλληλα οι θετικές και οι ανθρωπιστικές επιστήμες μπορούν πλέον ελεύθερα να διαλέγονται παράγοντας νέα γνώση και γόνιμες λύσεις

¹https://onderwijsaanbod.kuleuven.be/opleidingen/e/CQ_52330579.htm#activetab=diploma_omschrijving

²<https://www.epfl.ch/education/master/programs/digital-humanities/>

για άλυτα, ως τώρα ζητήματα των ανθρωπιστικών επιστημών, με αποτέλεσμα ορισμένοι ερευνητές να δηλώνουν ότι οι ανθρωπιστικές επιστήμες καλλιεργούνται πλέον εξ ολοκλήρου με ψηφιακά μέσα. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος του άρθρου του Little (2011). Οι Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες δεν δεσμεύονται από διχοτομία «θετικές επιστήμες = ποσοτικές μέθοδοι, ακριβή αποτελέσματα – θεωρητικές επιστήμες = ποιοτικές προσεγγίσεις, υποκειμενικές ερμηνείες» (Porsdam 2014).

Στο πλαίσιο της ραγδαίας εισβολής της ψηφιακότητας (digitality) με τη μορφή καταιγισμού από ψηφιακά περιβάλλοντα, πλατφόρμες, και εργαλεία, οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες έχουν αναδυθεί ως ένα από τα πιο δραστήρια και δημοφιλή ερευνητικά πεδία. Κομβικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες, όπως η Λογοτεχνία και η Ιστορία βασίστηκαν στο έντυπο μέσο για τη δημιουργία και τη διάδοση της γνώσης του πεδίου τους. Όμως, το μέσο αυτό δεν είναι πλέον το κανονιστικό μέσο στο οποίο παράγονται ή αναλύονται τα λογοτεχνικά ή ιστορικά κείμενα. Οι Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες προσβεύουν ένα νέο μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο το έντυπο μέσο ενσωματώνεται με ποικίλους τρόπους στα νέα ψηφιακά (πολυ)μέσα και τις καινούριες μορφές που παίρνει η παραγωγή της γνώσης (DH Manifesto 2009). Ο τρόπος ζωής στον 21^ο αι., ειδικά όπως διαμορφώνεται καθώς μπαίνουμε στην 3^η δεκαετία του 21 αι., έχει μεταβάλει δραματικά τις σχέσεις μεταξύ των ψηφιακών μέσων μετάδοσης και της ανθρωπιστικής γνώσης: η χρήση των ηλεκτρονικών βιβλίων με υπερσυνδέσμους (hyperlinks) στη διδακτική πράξη έχει πλέον εξαπλωθεί ή ακόμη και γενικευθεί. Το προτεινόμενο πρόγραμμα λαμβάνει σοβαρά υπόψη ότι η γενιά στην οποία απευθύνεται είναι αυτόχθονοι χρήστες (digital natives) κι όχι μετανάστες (digital immigrants) στο ψηφιακό περιβάλλον (Prensky 2001). Το ίδιο δεν ισχύει πάντα για τους διαδικτυακούς πόρους που έχουν διαφορετικούς βαθμούς ψηφιακότητας. Οι δυνατότητες επισημείωσης και επανάχρησης είναι σημαντικές, καθώς επηρεάζουν όχι μόνο την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων, αλλά ακόμη και τους ορισμούς του τι είναι, τελικά, ψηφιακό κείμενο.

2.2 ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Η ενσωμάτωση ποσοτικών μεθόδων στην διδακτική των ανθρωπιστικών επιστημών, εμπλουτίζει τις ποιοτικές μεθόδους που παραδοσιακά χρησιμοποιούν και αναπτύσσει περαιτέρω την αναλυτική και συνθετική σκέψη, τη γρήγορη μετάβαση από την ανάλυση των δεδομένων στην γενίκευση μέσω μοντέλων και στην καλλιέργεια του αναστοχασμού (reflection) ως προς τη φύση και τους περιορισμούς του κάθε μέσου ή εργαλείου. Οι μαθητές και μαθήτριες θα ασκηθούν στην εναλλαγή μεταξύ του μικροσκοπικού (που παραδοσιακά υιοθετείται στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες) και μακροσκοπικού (που χαρακτηρίζει τις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες), θέτοντας ερωτήματα, απαντώντας σε πραγματικά προβλήματα, αφού πρώτα σχεδιάσουν με αλγοριθμικό τρόπο την πορεία απάντησης - επίλυσής τους.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα σπουδών θέτει τις εξής προτεραιότητες:

- να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευτικούς για την ένταξη των προγραμμάτων Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών στις τάξεις τους.

- να εξοπλίσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με τις νοητικές και πρακτικές δεξιότητες που χρειάζονται, ώστε να ανταποκριθούν στον όγκο των δεδομένων που είναι πλέον διαθέσιμα στο διαδίκτυο.
- να αξιοποιήσει τα ψηφιακά εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από την ελληνική εκπαιδευτική και μαθητική κοινότητα.

Οι ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες χρησιμοποιούν ψηφιακά εργαλεία για να δώσουν απάντηση σε ερωτήματα που τίθενται στο πλαίσιο των επιστημών του ανθρώπου. Παράγοντας τα αποτελέσματά τους και τα συμπεράσματά τους σε ψηφιακή μορφή, επιζητούν να αναβαθμίσουν την παρουσία των ανθρωπιστικών πεδίων της γνώσης στην κοινωνία και να τα καταστήσουν πιο προσιτά στην ευρύτερη κοινότητα (public humanities, classics for all). Το διακύβευμα του προτεινόμενου προγράμματος σπουδών είναι, μέσω συνθετικών εργασιών (project-based learning), να εκπαιδευτούν οι μαθητές και μαθήτριες, οι μελλοντικοί πολίτες στην συμμετοχική δράση και κατανόηση του τρόπου που η ανθρωπιστική γνώση έχει μετασχηματιστεί σε ψηφιακά περιβάλλοντα παραγωγής, μετάδοσης και επανάχρησης (production-transmission-reuse). Το παράπλευρο, και, ταυτόχρονα, πολύ σημαντικό όφελος από την χρήση των ΤΠΕ όχι ως αντικείμενο και αυτοσκοπό, αλλά ως μέθοδο, μέσο και όχημα μάθησης ανθρωπιστικού μαθησιακού περιεχομένου δεν είναι μόνο η ενίσχυση του πληροφοριακού γραμματισμού, αλλά κυρίως η εγκαθίδρυση του αλγοριθμικού τρόπου σκέψης, της προσέγγισης από πάνω προς τα κάτω (top-down approach) που προχωρά από στην εννοιολογική σύλληψη (conceptualization) στον σχεδιασμό (design), τη μοντελοποίηση (modelling) (Σμυρναίου 2007, 2017) και την εκτέλεση (implementation).

Αντικείμενο του παρόντος προγράμματος είναι να εισαγάγει στη Μέση Εκπαίδευση την έννοια και τη φιλοσοφία της χρήσης των νέων τεχνολογιών στην υπηρεσία ερευνητικών και πραγματικών προβλημάτων των Ανθρωπιστικών Επιστημών, να εκσυγχρονίσει το περιεχόμενο της παραδοσιακής διδασκαλίας της Γλώσσας, της Λογοτεχνίας, της Ιστορίας και να συνδυάσει τις νέες εξελίξεις στον επιστημονικό τομέα των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών με τα σύγχρονα θεωρητικά πλαίσια της Διδακτικής, με κριτήριο την ενεργό εμπλοκή/ενασχόληση (engagement), συμμετοχή και συλλογική δημιουργία (co-creation) και συλλογικό σχεδιασμό (co-design) των μαθητών και μαθητριών, εφαρμόζοντας μια διαθεματική προσέγγιση που συνδυάζει τη Διδασκαλία των γνωστικών περιεχομένων των Ανθρωπιστικών Επιστημών με τις Νέες Τεχνολογίες του Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web) και του Ιστού των Δεδομένων (Web of Data).

2.3 ΕΝΝΟΙΕΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ

- Διαθεματική/Διεπιστημονική Προσέγγιση: Γλώσσα, Λογοτεχνία, Τέχνη, Ιστορία, Γεωγραφία, Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες,
- Συστημικός τρόπος σκέψης (systemic thinking, thinking in systems)
- Πολυτροπικότητα ηλεκτρονικού κειμένου (multi-modality),

- Οικοδόμηση γνώσεων που έχουν εφαρμοστεί στην πράξη μέσω πρότζεκτ (Project-Based Learning)
- Πολυγραμματισμοί (multiple literacies) (Cope & Kalantzis 2000, New London Group 2000, Clement 2012):
 - γλωσσικός γραμματισμός,
 - πληροφοριακός γραμματισμός,
 - γεω-γραμματισμός (geo-literacy), γραμματισμός χώρου (spatial literacy)
 - γραμματισμός στην χαρτογραφία/χαρτογράφηση (map literacy)
 - γραμματισμός στα μέσα (media literacy)
 - γραμματισμός στην ψηφιακή επιμέλεια (digital curation literacy)
 - γραμματισμός στο ανοικτό ψηφιακό περιεχόμενο
 - γραμματισμός στα ψηφιακά δεδομένα (data literacy) και στα ανοικτά ψηφιακά δεδομένα
 - ψηφιακή αφήγηση (digital storytelling)
 - σκέψη μέσω δημιουργικής πράξης (thinking through making)
 - Διεπιστημονική Εκπαιδευτική Πληροφορική

2.4 ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ

Μαθητές και μαθήτριες των τριών τάξεων του Γυμνασίου.

Θεματικός Κύκλος	Τίτλος Δραστηριότητας	Α΄ τάξη	Β΄ τάξη	Γ΄ τάξη
1	Ψηφιακή αφήγηση με χάρτη (Digital storytelling with map)	○	●	●●
2	Δεδομένα στον Παγκόσμιο Ιστό: Ανοικτά, Δομημένα, Διασυνδεδεμένα	○	●	●●
3	Ψηφιακή ανάλυση & οπτικοποίηση κειμένου (Digital text analytics & visualization)	○	●	●●
3	Ψηφιακή έκδοση κειμένου (Digital edition)		●	●●

2.5 ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Ένα δίωρο το μήνα στη διάρκεια του διδακτικού έτους.

3. ΣΤΟΧΟΙ

Το πρόγραμμα στοχεύει στην καλλιέργεια των ψηφιακών δεξιοτήτων στο πλαίσιο των Ανθρωπιστικών πεδίων με κύρια φιλοσοφία του την εφαρμογή του αλγοριθμικού τρόπου προσέγγισης και επίλυσης των προβλημάτων που γνωστικά και επιστημολογικά σχετίζονται με τα πεδία αυτά.

Οι γενικοί στόχοι που θέτει το πρόγραμμα είναι:

- να σχεδιάσει ένα θεωρητικό πλαίσιο για τη διδασκαλία των επιστημονικών εννοιών και των ροών εργασιών (workflows) των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών
- να συμβάλει στην επικαιροποίηση της διδασκαλίας της Γλώσσας, της Λογοτεχνίας, της Ιστορίας και των Αρχαιογνωστικών Επιστημών για την προώθηση της κατανόησής τους από όλους (Public Humanities, Classics for all), με την δημιουργία σεναρίων διδασκαλίας
- να συνδυάσει το ανθρωπιστικό, ως σύστημα παραγωγής ανοιχτά προσβάσιμων, μη δομημένων δεδομένων με την ψηφιακή τεχνολογία, ως περιβάλλον εργασίας για τη δόμηση των δεδομένων αυτών στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Ιστού (W 2.0, World Wide Web) (Web 3.0, Semantic Web, Web of Data)
- να συντελέσει στην βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων που παρέχει η εγκύκλια εκπαίδευση, ώστε να καταστεί περισσότερο εφικτή η αναβάθμιση των δεξιοτήτων αυτών στην μεθυποχρεωτική εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας με απώτερο στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας (IOBE 2018)
- να τονώσει την πεποίθηση στους μελλοντικούς υποψηφίους ανθρωπιστικών σχολών ότι οι ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν τμήμα της εργαλειοθήκης των επιστημών αυτών
- να ενισχύσει συζητήσεις σχετικά με τη διαθεματικότητα/διεπιστημονικότητα και την αναδιαμόρφωση του τοπίου των πεδίων της γνώσης και των επαγγελμάτων λόγω της διείσδυσης της ψηφιακότητας στο χώρο των Επιστημών του Ανθρώπου
- να μεριμνήσει για την βιωσιμότητα του προγράμματος, μέσω της πιλοτικής εκπαίδευσης του διδακτικού προσωπικού.

4. ΣΤΟΧΕΥΟΜΕΝΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

- Ενεργός συμμετοχή στη διαπραγμάτευση επιστημονικών εννοιών
- Ανάπτυξη δημιουργικών και κρίσιμων ψηφιακών δεξιοτήτων για τις σπουδές και την επαγγελματική εξέλιξη στον χώρο των Ανθρωπιστικών Επιστημών και των ψηφιακών ιδρυμάτων GLAM (Gallery, Library, Archive, Museum)
- Κατανόηση ψηφιακών επιστημονικών εννοιών των ΨΑΕ
- Απόκτηση βασικών δεξιοτήτων των ΨΑΕ
- Μελετώντας την επιστήμη και την τεχνολογία της αναπαραγωγής και επεξεργασίας εικόνων
- Επιστημονική διασύνδεση της επιστήμης με πτυχές της τέχνης (οι μαθητές θα δημιουργήσουν μια πολυεπιστημονική καλλιτεχνική φωτογραφία - η οποία θα καταδεικνύει και θα εμβαθύνει την κατανόηση, υποστηρίζοντας την πειθαρχική γνώση τόσο στις επιστήμες όσο και στις εκπαιδευτικές επιστήμες των τεχνών).
- Οι μαθητές/τριες αναμένεται να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις κατά τη διεξαγωγή των ερευνών, να δημιουργούν τις δικές τους συνδέσεις μεταξύ των

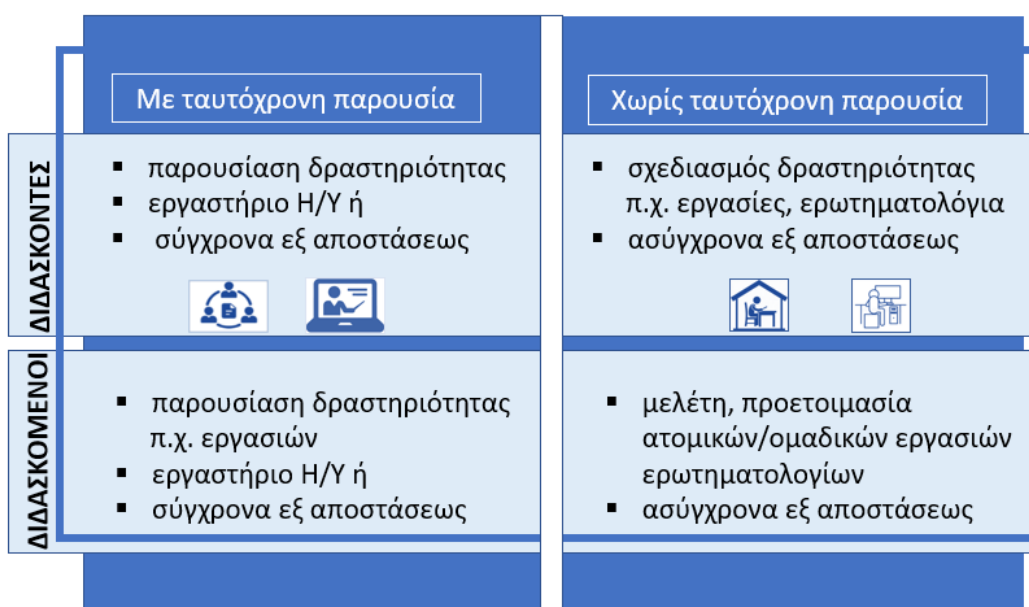
ερωτήσεων, να προγραμματίζουν και να αξιολογούν τα αποδεικτικά στοιχεία και να λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα.

- Ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και ομαδικής εργασίας
- Σύνδεση της σχολικής τάξης με επαγγελματίες, γονείς και τοπικές κοινότητες.

5. ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί εντός σχολείου (εργαστήριο Η/Υ) ή/και μέσω εξ αποστάσεως εκπ/σης (συνδυασμού σύγχρονης και ασύγχρονης) και τη μέθοδο flipped classrooms (βλ. Σχήμα 1):

- πρώτα παρέχεται το διδακτικό υλικό χωρίς την ταυτόχρονη παρουσία διδασκόντων-διδασκομένων,
- ακολουθεί η παρουσίαση/επεξεργασία με φυσική παρουσία διδασκόντων – διδασκομένων).

Σχήμα 1 Χώροι Μάθησης

6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

6.1 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1: ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ ΜΕ ΓΕΩΕΝΤΟΠΙΣΜΟ

6.1.1 Τι περιλαμβάνει

Η **Ψηφιακή Αφήγηση με Γεωεντοπισμό** είναι ένας μικτός τρόπος αφήγησης μιας ιστορίας (πραγματικής ή φανταστικής, π.χ. τη ζωή μιας ιστορικής προσωπικότητας ή την πλοκή ενός λογοτεχνικού βιβλίου με θέμα STEM), συνδυάζοντας ψηφιακό κείμενο και εικόνα και, κυρίως, τοποθετώντας πρόσωπα και γεγονότα όχι σε ένα νοητό χώρο που συνάγεται κατά την αφήγηση από τον αναγνώστη, αλλά σε έναν οπτικοποιημένο χώρο που μετατρέπει τους γεωγραφικούς τόπους στους οποίους δρουν τα πρόσωπα ή/και εκτυλίσσονται τα γεγονότα της ιστορίας σε αναπόσπαστο τμήμα της αφήγησης.

6.1.2 Γιατί;

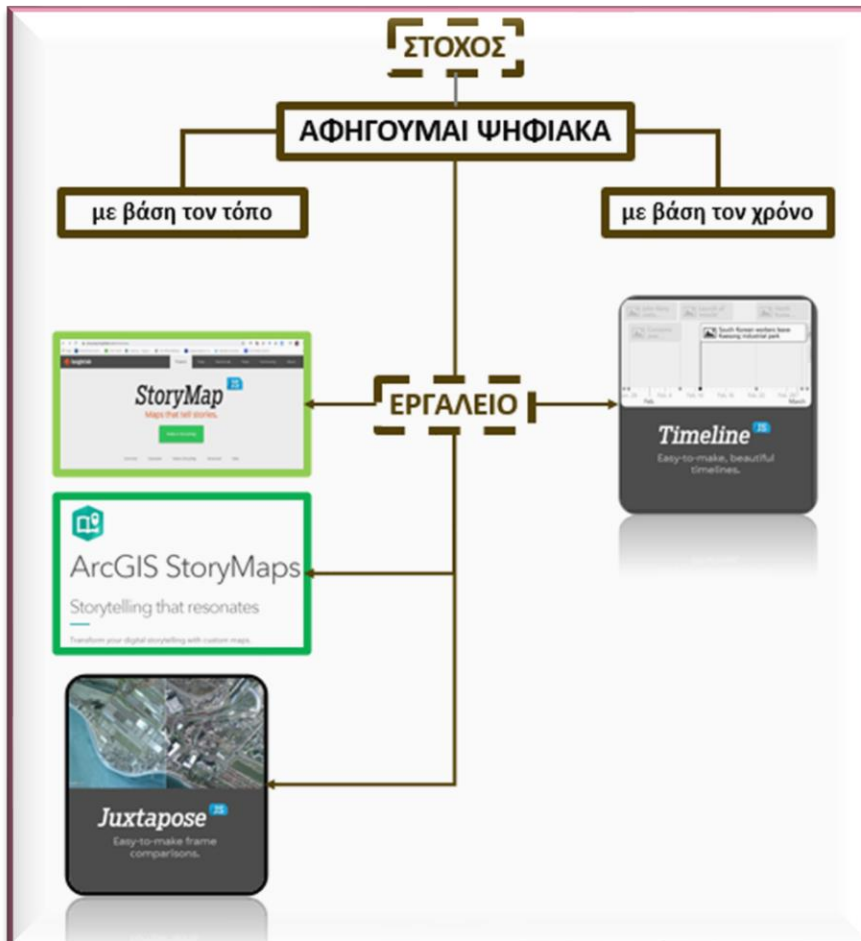
- συνδυάζει πολλών ειδών γραμματισμούς: μαθηματικό, γλωσσικό, γεωγραφικό, ψηφιακό (cf. [Multiple Literacies](#), Unesco International Bureau of Education), (Kienhues & Bromme 2012, Seel 2012).
- είναι πολυτροπική (κείμενο, χάρτης, πίνακες, εικόνα, βίντεο, εξοικείωση με τη γλώσσα html)
- ενθαρρύνει την προσέγγιση από πάνω προς τα κάτω (top-down)
- εξασκεί τη σχεδιαστική σκέψη (design thinking)
- αισθητοποιεί την έννοια του χρονο-τόπου
- εκπαιδεύει στην οπτικοποίηση της σκέψης
- ενδείκνυται για επικοινωνία της γνώσης στην ψηφιακή εποχή

6.1.3 Σε ποιους απευθύνεται

Σε όλους όσους διαθέτουν βασικό ψηφιακό γραμματισμό.

6.1.4 Υλικό που απαιτείται

- ✓ Η/Υ
- ✓ Online Πρόσβαση στην ελεύθερη εφαρμογή [StoryMap](#) (Knight Lab, Παν/μιο Northwestern. ΗΠΑ). Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί το επίσης ανοικτής πρόσβασης εργαλείο [ArcGis](#).
- ✓ Λογαριασμός Google
- ✓ Φύλλα εργασίας ([εδώ](#))

6.1.5 Σύνδεση με ΠΣ

Η αφήγηση μπορεί να είναι φανταστική, ιστορική, ή να αφορά κείμενο που έχει διδαχθεί στο πλαίσιο του μαθήματος της Γλώσσας, της Ξένης Γλώσσας, της Λογοτεχνίας, των Αρχαίων, της Ιστορίας, ή ακόμα και πέραν των μαθημάτων Ανθρωπιστικών Σπουδών.

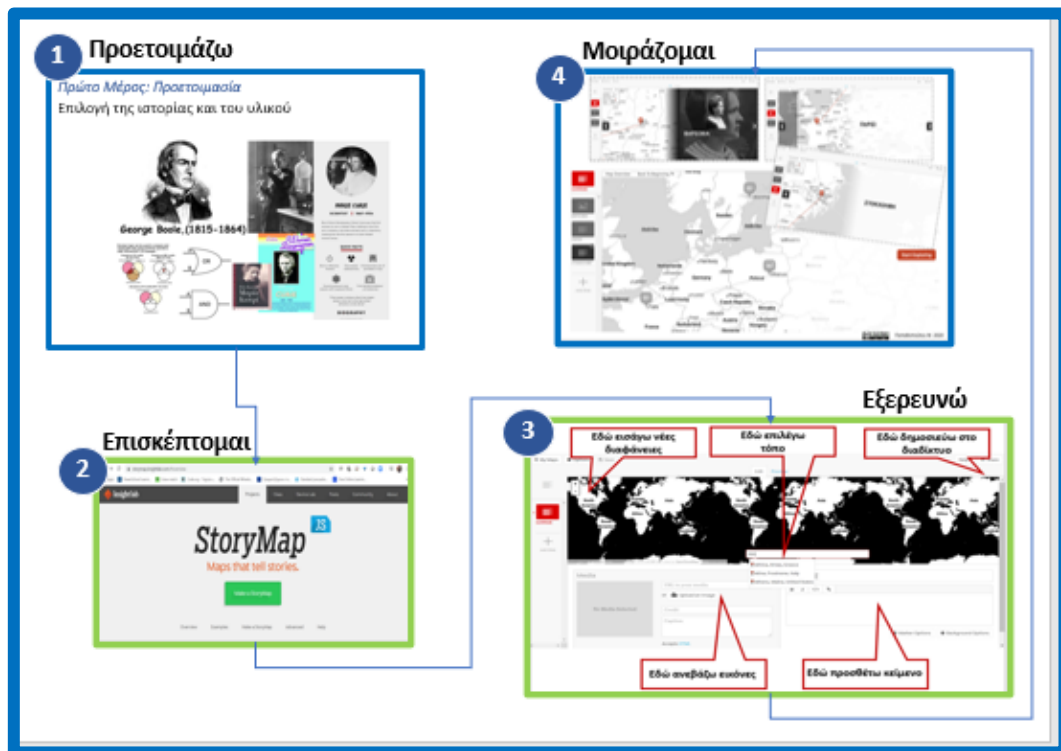
Λόγω του ότι η ψηφιακή αφήγηση θεωρείται αποτελεσματικό εργαλείο στον χώρο της διαφήμισης, η προτεινόμενη δραστηριότητα έχει προστιθέμενη αξία λόγω της σύνδεσής της με τον κόσμο της εργασίας.

6.1.6 Ενδεικτικές Δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας³

Η προτεινόμενη δραστηριότητα περιλαμβάνει δύο διαβαθμισμένες (ανά ηλικιακή ομάδα) δραστηριότητες με τη μορφή ψηφιακής βιογραφικής αφήγησης με χρήση ψηφιακού χάρτη σχετικά με:

- τη ζωή και το έργο της Marie Curie
- τη ζωή και το έργο του George Boole

Ακολουθούν τα βήματα – στάδια που προτείνονται από την έναρξη ως την ολοκλήρωση της δραστηριότητας με χρήση του ανοικτά προσβάσιμου εργαλείου [StoryMap Js](#).

Πρώτο Μέρος: Προετοιμασία

Επιλογή της ιστορίας με βάση δύο κριτήρια:

³ Εργασίες μαθητών από σχετική [διδακτική προσέγγιση](#) στο Πρότυπο Λύκειο Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης στο μάθημα της Ιστορίας εδώ: Κομισσοπούλου Ειρήνη ([κατακόμβες](#)), Λουβουλίνα Μαρία ([αγιογράφοι](#)), Οικονομοπούλου Βάσια ([Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου](#)), Σταματάκου Πελίνα (Το [προσφυγικό ζήτημα](#)).

- Η ιστορία να είναι ευσύνοπτη: να ολοκληρώνεται σε μέχρι 15 διαφάνειες
- Η δράση να εκτυλίσσεται σε πάνω από έναν τόπους

Δεύτερο Μέρος: Χρήση της εφαρμογής StoryMap^{JS}

1. Πάτα το κουμπί «Make a StoryMap»

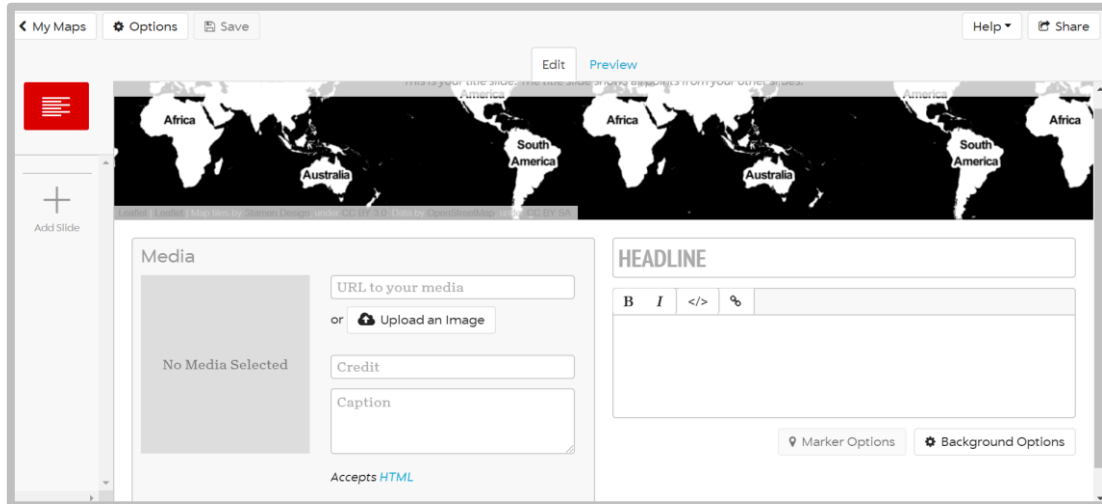

2. Κάνε εγγραφή μέσω του λογαριασμού σου Google

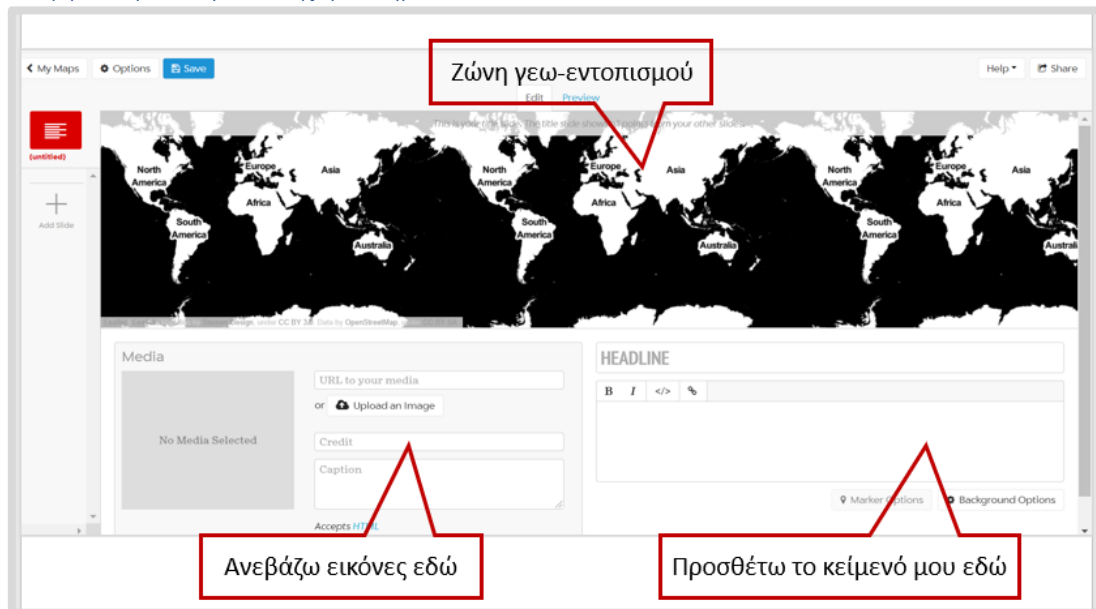
3. Δώσε όνομα στην ψηφιακή σου ιστορία

A screenshot of the 'Create' dialog box in StoryMap JS. It displays the error message 'You must enter a name' in red. Below this, it says 'Great! Let's make a StoryMap. What do you want to call it?' followed by an empty text input field. At the bottom, there is a footer with the user name 'Maria Papadopoulou | Logout' and two buttons: 'Cancel' and 'Create'.

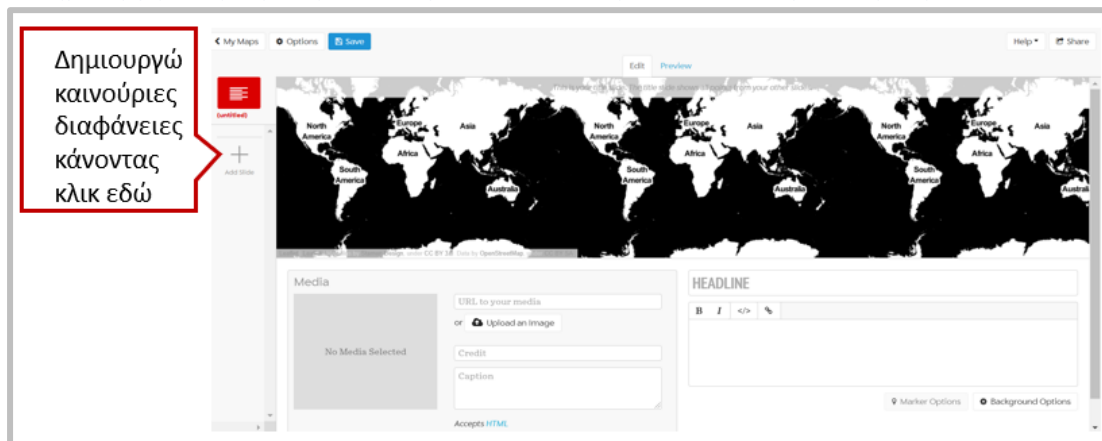
4. Θα βρεθείς στο περιβάλλον που βλέπεις παρακάτω

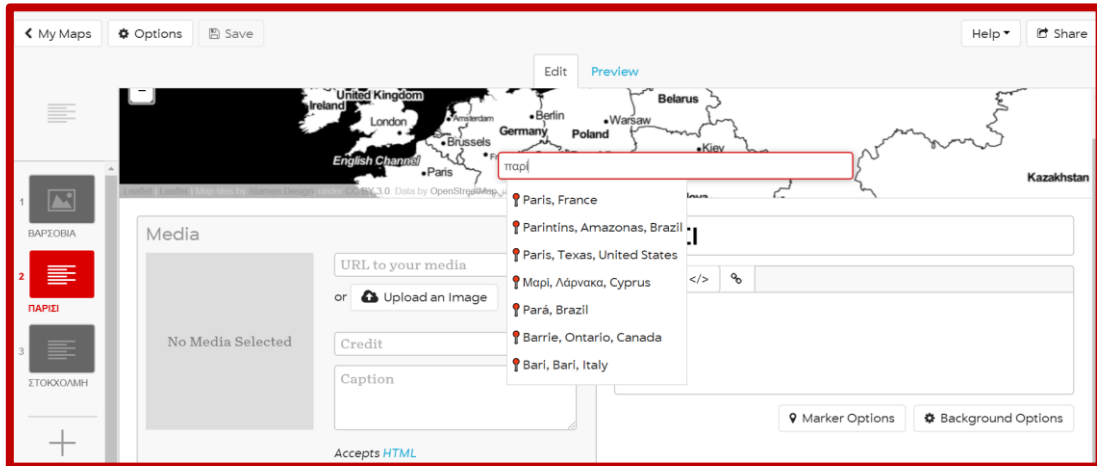
5. Εξερεύνησε τα βασικά χαρακτηριστικά του

6. Δημιούργησε την πρώτη σου διαφάνεια κάνοντας κλικ εκεί που βλέπεις στην εικόνα

7. Χωροεντόπισε τη δράση αυτού του μέρους της ιστορίας, πληκτρολογώντας τον τόπο, και διαλέγοντας από το drop-down menu, όπως βλέπεις στην εικόνα:

8. Επανάλαβε τα βήματα 6 και 7 ώσπου να ολοκληρώσεις την αφήγηση της ιστορίας

9. Ανά πάσα στιγμή μπορείς να πατήσεις το κουμπί «Preview», για να δεις ολοκληρωμένη την ιστορία σου, ως το σημείο εκείνο.

10. Μπορείς, επίσης, να μοιράσεις τη δουλειά σου, πατώντας το κουμπί «Share».

11. Θυμήσου, ανά τακτά διαστήματα να πατάς το κουμπί «Save», ώστε να σώζεις τη δουλειά σου. Καλή αφήγηση!

6.1.7 Επέκταση-Διαθεματικότητα

Η παραπάνω δραστηριότητα μπορεί επίσης να πάρει τη μορφή ψηφιακής αφήγησης με γεωεντοπισμό και χρονογραμμή (χρήση των εργαλείων ανοικτής πρόσβασης [Juxtapose Js](#) και [Timeline Js](#)).

6.2 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 2

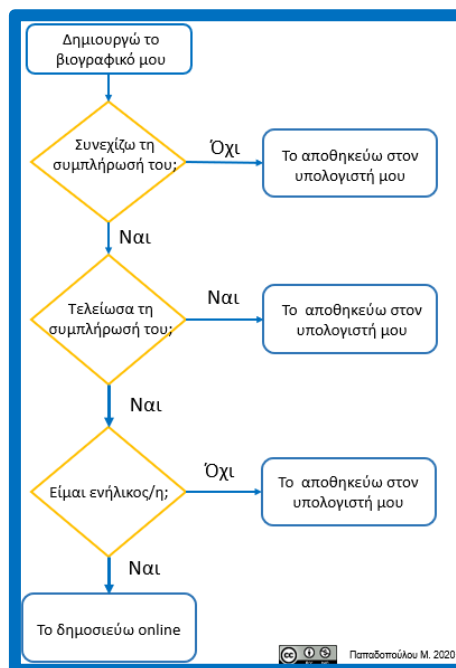
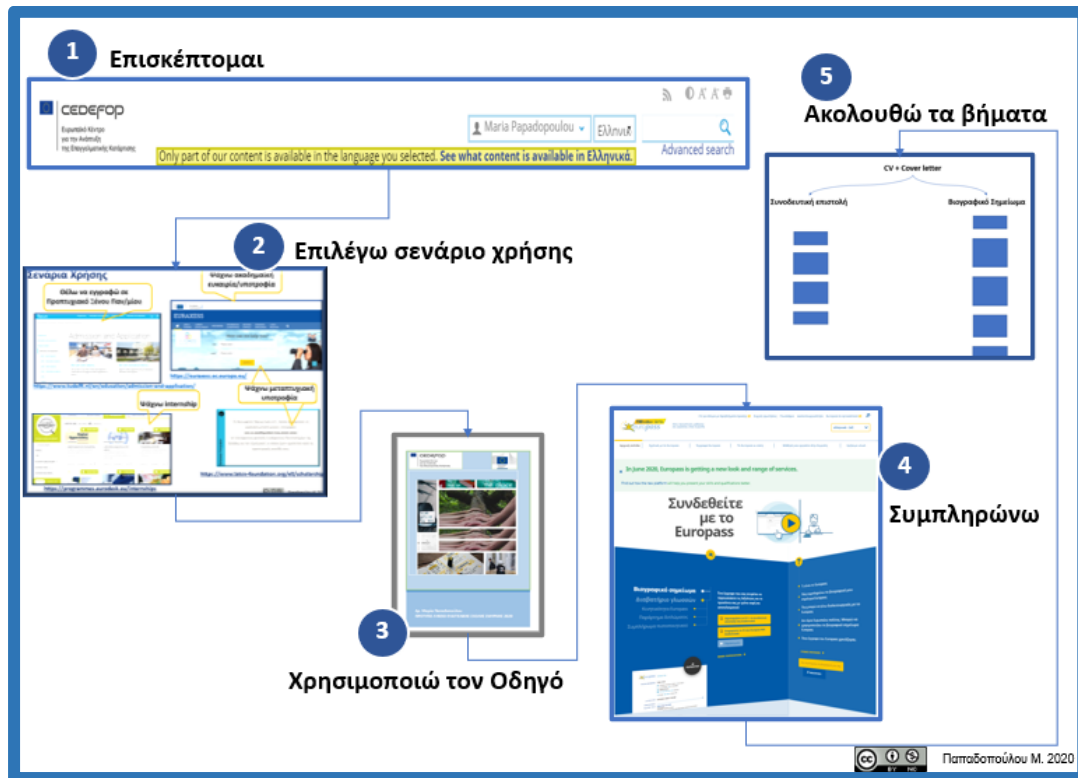
- ✓ Από τον Παγκόσμιο Ιστό στον Σημασιολογικό Ιστό ή Ιστό των Δεδομένων - Web 3.0
- ✓ Ανοικτά Συνδεδεμένα Δεδομένα, δομημένα δεδομένα και μηχαναγνώσιμα κείμενα

6.2.1 Τι περιλαμβάνει

Η δράση περιλαμβάνει τη σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, « διαβατηρίου γλώσσας » και « ευρωπαϊκού διαβατηρίου δεξιοτήτων » με χρήση του προγράμματος επεξεργασίας Eurorass Online από τους/τις μαθητές/τριες. Για τα πλεονεκτήματα της σύνταξης του βιογραφικού χρησιμοποιώντας τον Διαδικτυακό Εκδότη (διαθέσιμος και στα Ελληνικά) της [CEDEFOP](#) (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης) βλ. σχετικό [βίντεο](#) (με ελληνικούς υπότιτλους).

Το Eurorass προάγει τη διαλειτουργικότητα καθορίζοντας ένα συγκεκριμένο μοντέλο δεδομένων και λεξιλόγιο για να εκφράσει τις πληροφορίες που περιέχονται στα έγγραφα Eurorass. Αυτό το μοντέλο δεδομένων υλοποιείται με βάση ένα σχήμα XML

καθώς και ένα σχήμα [JSON](#). Χρησιμοποιώντας το [πρόγραμμα επεξεργασίας](#) οι μαθητές/τριες μπορούν να αποθηκεύσουν το έγγραφο σε μορφή Europass XML ή σε μορφή PDF με τη συνημμένη XML, η οποία επιτρέπει την εξοικονόμηση χρόνου και προσπάθειας σε μεταγενέστερο στάδιο, και την κατανάλωση των δεδομένων από άλλα συστήματα ή από πύλες εργασίας (job portals) που «κατανοούν» τον προτιμώμενο μορφότυπο ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ του Europass και άλλων συστημάτων και εφαρμογών λογισμικού, όπως είναι η [Eures](#), η Ευρωπαϊκή Πύλη για την Επαγγελματική Κινητικότητα.

6.2.2 Γιατί;

Στη σύγχρονη αγορά εργασίας, η σύνταξη ενός βιογραφικού είναι κλειδί για την αναζήτηση εργασίας, την εξεύρεση χρηματοδότησης για μια καινοτόμα επιχειρηματική ιδέα ή την υποβολή αίτησης για μια υποτροφία. Αναγνωρίζοντας ότι είναι χρήσιμο, ήδη από τη μαθητική ηλικία, να είναι κανείς εξοικειωμένος με την παραγωγή αυτού του είδους κειμένων, ο νομοθέτης το έχει εντάξει στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Γυμνασίου (Β' τάξη) και Λυκείου (Β' τάξη).

Στην εποχή της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων και των δεδομένων, η ανάρτηση στον Παγκόσμιο Ιστό ενός μηχαναγνώσιμου διαλειτουργικού βιογραφικού (κι όχι αποκλειστικά ενός βιογραφικού αναγνώσιμου από τον άνθρωπο) είναι ό, τι ικανοποιεί πλήρως τις τρέχουσες ανάγκες που αναδιαμορφώνονται διαρκώς από την αιχμή των τεχνολογιών διαδικτύου. Τα πρότυπα τεχνολογικής διαλειτουργικότητας σήμερα προκύπτουν από τις εργασίες των διεθνών οργανισμών προτυποποίησης και κυρίως του W3C (World Wide Web Consortium) και αφορούν, όχι μόνο τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και το σύνολο των οργανισμών της Δημόσιας Διοίκησης που χρησιμοποιούν Πληροφοριακά Συστήματα για την διαχείριση πληροφοριών για τους πολίτες και την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών.

6.2.3 Σε ποιους απευθύνεται

Σε όλους όσους διαθέτουν βασικό ψηφιακό γραμματισμό.

Σε όσους ενδιαφέρονται για τα εργαλεία του οργανισμού [CEDEFOP](#) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε όσους ενδιαφέρονται για τα πρότυπα του [W3C](#) (World Wide Web Consortium) και τα Ανοικτά Συνδεδεμένα Δεδομένα (Linked Open Data - [LOD](#)).

6.2.4 Υλικό που απαιτείται

- ✓ Η/Υ
- ✓ Online Πρόσβαση στην ιστοσελίδα [Europass](#)
- ✓ Διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- ✓ Φύλλα εργασίας (βλ. σχετικό φύλλο εργασίας και παρουσίαση [εδώ](#))

6.2.5 Σύνδεση με ΠΣ

- Σύνδεση με την οικεία [ενότητα](#) του κεφαλαίου 5 «Συζητώντας σχετικά με την Εργασία και το Επάγγελμα» του Βιβλίου Γλώσσας της Β' Γυμνασίου.
- Σύνδεση με το κεφάλαιο 4 «Ενωμένη Ευρώπη και Ενωμένοι πολίτες» του βιβλίου Γλώσσας της Γ' Γυμνασίου.

6.2.6 Ενδεικτικές δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας (βλ. σχετικό φυλλάδιο και παρουσίαση)

Σχετικό τηλε-εργαστήρι έχει πραγματοποιηθεί στο Πρότυπο Γενικό Λύκειο της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης. Ο Οδηγός και η σχετική παρουσίαση [εδώ](#):

CEDEFOP
Ευρωπαϊκό Κέντρο
για την Ανάπτυξη
της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ευρωπαϊκή Ένωση

Δρ. Μαρία Παπαδοπούλου
ΠΡΟΤΥΠΟ ΛΥΚΕΙΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ 2020

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΕΛ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ
Δρ. Μαρία Παπαδοπούλου
© 2020

Περιεχόμενα

ΣΥΝΤΑΣΣΟ ΤΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥ ΣΕ ΜΟΡΦΗ Eurorpass:	2
1. Τι είναι το βιογραφικό σημείωμα (curriculum vitae):	2
2. Ποια μορφή έχει:	3
3. Ποιος είναι οι ενότητες ενότητες ενός βιογραφικού (cv):	3
4. Τι είναι το Eurorpass:	4
5. Πού θα βρω το Eurorpass:	5
6. Γιατί να συντάξω το βιογραφικό μου σε μορφή Eurorpass:	5
EUROPASS-EURES_MONSTER_KING:	6
7. Ποιος είναι οι ενότητες του βιογραφικού Eurorpass:	7
8. Πώς θα συντάξω το βιογραφικό μου σε μορφή Eurorpass:	7
9. Μπορώ να το αποθηκεύσω τοπικά (στον υπολογιστή μου) ή / και να το δημοσιεύσω διεθνειακά:	9

6.2.7 Επέκταση – Διαθεματικότητα

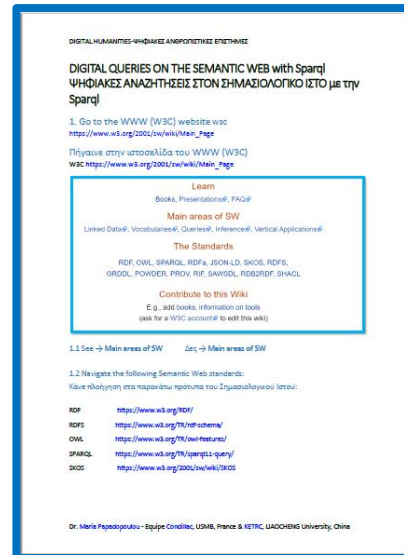
1) Εκφράζω το βιογραφικό μου ως συνδεδεμένα δεδομένα με το πρότυπο FOAF

Δραστηριότητα επέκτασης για περαιτέρω ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων και των γνώσεων των μαθητών και μαθητριών στην Πληροφορική είναι η έκφραση του βιογραφικού σημειώματος στη γλώσσα-πρότυπο **FOAF**, που συστήνεται ως **‘καλή οντολογία’** από το W3C, με την οποία μπορούν να δημιουργήσουν **Συνδεδεμένα Δεδομένα**.

Η οντολογία **FOAF** (Friend-Of-A-Friend, ελλ: "Φίλος ενός φίλου") που δημιουργήθηκε προκειμένου να καθοριστεί ένα λεξιλόγιο **RDF** για την έκφραση των μεταδεδομένων για τους ανθρώπους, τις σχέσεις και τις δραστηριότητές τους. Το λεξιλόγιο/ οντολογία **FOAF** παρέχει ένα βασικό "λεξικό" όρων σχετικά με τους ανθρώπους και τις ασχολίες τους: πρόκειται για ένα συνδεδεμένο σύστημα πληροφοριών που χρησιμοποιεί αποκεντρωμένη τεχνολογία Σημασιολογικού Ιστού και έχει σχεδιαστεί για να επιτρέπει την ενσωμάτωση δεδομένων σε διάφορες εφαρμογές, ιστότοπους, υπηρεσίες και συστήματα λογισμικού. Η FOAF υιοθετεί μια φιλελεύθερη προσέγγιση στην ανταλλαγή δεδομένων. Δεν απαιτεί να αναφέρει κανείς τίποτα για τον εαυτό του ή για άλλους, ούτε θέτει όρια στα πράγματα που μπορεί κανείς να εκφράσει ούτε στην ποικιλία των λεξιλογίων του Σημασιολογικού Ιστού που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει. Οι μαθητές/τριες θα πειραματιστούν και με την απλή JavaScript εφαρμογή **FOAF-a-matic** για την δημιουργία περιγραφών FOAF ("Friend-of-A-Friend", του εαυτού τους, αλλά και του σχολείου μας. (Βλ. [Μπουλογεώργου-Νημά 2010](#), 114-115).

2) Μαθαίνω για τον Σημασιολογικό Ιστό / Ιστό των Δεδομένων και τη Γλώσσα SPARQL.

Μια δεύτερη δραστηριότητα επέκτασης είναι η εισαγωγή στη χρήση λεξιλογίων/οντολογιών/πρότυπων διαλειτουργικότητας του Παγκόσμιου Ιστού, όπως το RDF και η γλώσσα ερωτημάτων RDF [SPARQL](#). Οι μαθητές/τριες θα γνωρίσουν τις εργασίες του W3C για τη γλώσσα SPARQ, μια πλούσια γλώσσα ερωτήσεων για τη διαβούλευση με βάσεις δεδομένων των δεδομένων FOAF και την θα ασκηθούν στη χρήση μηχαναγνώσιμων τελικών σημείων SPARQL (SPARQL endpoints), που δίνουν στον χρήστη τη δυνατότητα να κάνει αναζητήσεις σε περιγραφές RDF συνόλων δεδομένων. (Βλ. φύλλο εργασίας [εδώ](#)).

6.3 ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 3

6.3.1 Τι είναι;

Ψηφιακή ανάλυση & οπτικοποίηση κειμένου (Digital text analytics & visualization)

6.3.2 Γιατί;

Για εξοικείωση με τις έννοιες του **σώματος κειμένων (corpus)**, καθώς και της μεθόδου προσέγγισης και κατανόησης των κειμένων **distant reading** που, μαζί με την κλασική μέθοδο του **close reading** επιζητά να ενισχύσει τη μεθοδολογική εργαλειοθήκη των Ψηφιακών Ανθρωπιστικών Επιστημών με τις ποσοτικές /στατιστικές μεθόδους, εκτός των ποιοτικών που παραδοσιακά ακολουθούν οι Ανθρωπιστικές Επιστήμες.

6.3.3 Σε ποιους απευθύνεται

Σε όλους όσους διαθέτουν βασικό ψηφιακό γραμματισμό.

Σε όσους ενδιαφέρονται για στατιστική ανάλυση και οπτικοποίηση κειμένου (text analytics & visualisation).

6.3.4 Υλικό που απαιτείται

6.3.5 Σύνδεση με ΠΣ

Τα Φύλλα Εργασίας που δίνονται ενδεικτικά αφορά διδακτική προσέγγιση στην Α' τάξη Γενικού Λυκείου, όμως η προτεινόμενες δραστηριότητες που αφορούν στη συγκρότηση κειμένου μπορούν να εφαρμοστούν με κείμενα τόσο της Νέας Ελληνικής όσο και της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας, καθώς και με λογοτεχνικά κείμενα Ξένων γλωσσών που διδάσκονται στο Γυμνάσιο.

6.3.6 Ενδεικτικές δραστηριότητες και Φύλλα Εργασίας

Βλ.2 Φύλλα Εργασίας [εδώ](#).

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΕΛ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΜΥΡΝΗΣ

Δρ. Μαρία Παπαδοπούλου

ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΣΤΟ
ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΙ:
ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ»

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: δύο (2) διδακτικές ώρες

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 2.2.16-23 (σελ. 70-77)

Έχουμε ήδη δει το περιεχόμενο και τη γλώσσα όλης αυτής της ενότητας.

Σήμερα θα δούμε πώς μπορούμε να προσεγγίσουμε την ενότητα αυτή με την στοχοθεσία που ακολουθεί.

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΟΜΑΔΑ Α: ΚΕΙΜΕΝΟ, ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΟ και ΤΡΟΠΙΚΟΤΗΤΕΣ στο ΨΗΦΙΑΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

A1. Να εξοικειωθείς με τη χρήση του **διαδραστικού βιβλίου μαθητή**.

A2. Να ασκηθείς στο να εντοπίζεις τις τροπικότητες (modalities) του κειμένου σε έντυπη μορφή σε σχέση με τις τροπικότητες του κειμένου με υπερσυνδέσμους (hyperlinks). Να μπορείς να τα συγκρίνεις βάσει των τροπικότητων τους.

ΟΜΑΔΑ Β: ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

B1. Να εξοικειωθείτε με την επεξεργασία κειμενικών δεδομένων μέσω της χρήσης των ακόλουθων ψηφιακών εργαλείων ανοιχτής πρόσβασης, που χρησιμοποιούνται διεθνώς για την επεξεργασία των δεδομένων των αρχαίων Ελληνικών κειμένων:

- ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ *Perseus* (Παν/μιο Tufts)
- Οπτικοποίηση δεδομένων (data visualization) με *Voyant*

B2. Γνωριμία με την XML (eXtensible Markup Language), γλώσσα σήμανσης (markup language), που περιέχει ένα σύνολο κανόνων για την ηλεκτρονική κωδικοποίηση κειμένων κατά τρόπο ώστε να είναι αναγνώσιμα και 'κατανοητά' από τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ και ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ:

- η έννοια «**εννοιολογικός χάρτης**» (concept map ή mind map) στην οποία έχουμε ήδη ασκηθεί σε προηγούμενα μαθήματα
- δεξιότητες βασικού ψηφιακού εγγραμματισμού (πλοήγηση σε Web 2.0)

ΚΑΙΝΟΥΡΙΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ:

- Τροπικότητα (modality)
- Γλώσσα σήμανσης (markup language)
- Οπτικοποίηση δεδομένων (data visualization)
- Επεξεργασία Φυσικής Γλώσσα (Natural Language Processing-NLP)
- Λέξεις τερματισμού (stop words)

ΠΡΟΤΥΠΟ ΓΕΛ-ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΜΥΡΝΗΣ

Δρ. Μαρία Παπαδοπούλου

**ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ
ΜΕ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ VOYANT**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Μαθαίνω να καθαρίζω & να οπτικοποιώ τα δεδομένα μου
- Ασκούμαι στη χρήση εργαλείων στατιστικής ανάλυσης κειμένου
- Συγκροτώ σώμα κειμένων

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: visualization-text analytics-corpus

I. ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ VOYANT

ΒΗΜΑ 1

Το στιγμιότυπο οθόνης (screenshot) που ακολουθεί δημιουργήθηκε με το λογισμικό ανοικτού κώδικα Voyant. Αναγνωρίζετε το κείμενο;

Αν ναι, γράψτε εδώ.....

Αν όχι, πατήστε [εδώ](#) για πρόσβαση στο κείμενο κι [εδώ](#) για πρόσβαση στο στιγμιότυπο.

ΒΗΜΑ 2

Πατήστε πάνω στη λέξη Αύσανδρος. Τι παρατηρείτε;.....

ΒΗΜΑ 3

Κατεβάστε το κείμενο από τα *Ελληνικά του Ξενοφώντα* που υπάρχει στο βιβλίο σας από την ηλεκτρονική τάξη – ενότητα *Ψηφιακός Ξενοφών 2*:

https://www.myhaikuclass.com/MariaParadoulou/a1/cms_page/view/49236296

Τι παρατηρείτε;.....

ΒΗΜΑ 4

Κατεβάστε το κείμενο από τα *Ελληνικά του Ξενοφώντα* που υπάρχει στο βιβλίο σας από την ηλεκτρονική τάξη – ενότητα *Ψηφιακός Ξενοφών 2*:

https://www.myhaikuclass.com/MariaParadoulou/a1/cms_page/view/49236296

6.3.7 Επέκταση – Διαθεματικότητα

Η δραστηριότητα θα μπορούσε να επεκταθεί προς την κατεύθυνση της Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (Natural Language Processing - NLP) για την στατιστική ανάλυση κειμένου με γλώσσες, όπως η R και η Python (text mining).

7. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

7.1 Διερεύνηση στάσεων, κλίσεων, απόψεων

1. Η κατεύθυνση που θα ακολουθήσω είναι:

- Θετικών Επιστημών
- Ανθρωπιστικών Επιστημών
- Δεν έχω αποφασίσει

2. Συμμετέχω γιατί:

- Μου αρέσει να αφηγούμαι ιστορίες
- Μου αρέσει να χρησιμοποιώ καινούρια ψηφιακά περιβάλλοντα
- Μου αρέσει να χρησιμοποιώ χάρτη
- Μου αρέσουν τα πολυμέσα (οποιοσδήποτε συνδυασμός κειμένου, εικόνας, βίντεο, χάρτη)

3. Έχω πάρει μέρος σε παρόμοιο τηλε-εργαστήρι/διδασκαλία:

- 0 φορές
- 1 φορά
- 2 φορές
- 3 φορές
- πάνω από 3 φορές

1. Να αναφέρετε παραδείγματα σύνδεσης ψηφιακών εργαλείων με παραγωγή κειμένου:

2. Να αναφέρετε παραδείγματα σύνδεσης της Πληροφορικής με τις Ανθρωπιστικές επιστήμες:

3. Ποιο πεδίο/διδασκτική ενότητα/εργαλείο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη διδασκαλία των θεωρητικών μαθημάτων;

4. Θεωρείτε ότι είναι σημαντικό να υπάρχουν στο αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου διασυνδέσεις μεταξύ των θετικών και των θεωρητικών μαθημάτων; Γιατί;

7.2 Ολοκλήρωση διδασκαλίας καταγραφή γνώσεων - στάσεων

<p>1. Καταγράψτε τις γνώσεις από το μάθημα της γλώσσας/λογοτεχνίας/ιστορίας/αρχαίων που κερδίσατε από το μάθημα αυτό:</p> <p>2. Καταγράψτε τις ψηφιακές γνώσεις που αποκομίσατε από το μάθημα αυτό:</p> <p>3. Η σύνδεση των δύο πεδίων ήταν:</p> <p>☐ Πάρα πολύ ενδιαφέρουσα</p> <p>☐ Πολύ ενδιαφέρουσα</p> <p>☐ Κάπως ενδιαφέρουσα</p> <p>☐ Όχι τόσο ενδιαφέρουσα</p> <p>☐ Καθόλου ενδιαφέρουσα</p> <p>4. Η σύνδεση των δύο πεδίων ήταν:</p> <p>☐ Πάρα πολύ ποιοτική</p> <p>☐ Πολύ ποιοτική</p> <p>☐ Κάπως ποιοτική</p> <p>☐ Όχι τόσο ποιοτική</p> <p>☐ Καθόλου ποιοτική</p>	<p>5. Κάνετε τις δικές σας προτάσεις για βελτίωση της διδασκαλίας αυτής:</p> <p>6. Καταγράψτε (δίνοντας συγκεκριμένα παραδείγματα: π.χ. θεματική ενότητα) τις δικές σας προτάσεις για τη σύνδεση του μαθήματος της γλώσσας/λογοτεχνίας/αρχαίων/ιστορίας με το μάθημα της πληροφορικής:</p> <p>7. Τι δεν σας άρεσε:</p> <p>8. Βελτίωση γνώσεων γλώσσας/λογοτεχνίας/αρχαίων/ιστορίας με την ολοκλήρωση του μαθήματος:</p> <p>9. Βελτίωση γνώσεων πληροφορικής με την ολοκλήρωση του μαθήματος:</p> <p>10. Βελτίωση στάσεων και κινήτρων για μάθηση:</p>
---	---

7.3 Δεξιότητες που βελτιώθηκαν / αυτο-αξιολόγηση

Ποιες δεξιότητές μου βελτιώθηκαν;

1. Δημιουργικότητα.....
2. Ικανότητα λήψης αιτιολογημένης απόφασης.....
3. Κριτική σκέψη.....
4. Οργανωτικότητα.....
5. Ευελιξία, προσαρμοστικότητα.....
6. Διαπολιτισμική κατανόηση.....
7. Αυτογνωσία.....
8. Ανάλυση πληροφοριών.....
9. Επίλυση προβλημάτων.....
10. Διαδικαστική σκέψη.....
11. Χρήση του προφορικού λόγου.....
12. Χρήση του γραπτού λόγου.....

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

8.1 ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Busa, R. (1980). "The Annals of Humanities Computing: The Index Thomisticus". *Computers and the Humanities* 14: 83–90.

Busa, R. (2009). "From Punched Cards to Treebanks: 60 Years of Computational Linguistics". In *Proceedings of the Eighth International Workshop on Treebanks and Linguistic Theories*, 4-5 December 2009, Milan. Edited by Marco Passarotti, Adam Przepiórkowski, Savina Raynaud and Frank Van Eynde, <http://convegna.unicatt.it/meetings_Proceedings_TLT8.pdf>

CenterNet, An International Network of Digital Humanities Centres
<<https://dhcenternet.org/>>

Clement, T. ((2012). Multiliteracies in the Undergraduate Digital Humanities Curriculum: Skills, Principles, and Habits of Mind In: Digital Humanities Pedagogy: Practices, Principles and Politics [en ligne]. Cambridge: Open Book Publishers, 2012 <<http://books.openedition.org/obp/1656>>.

Clivaz, C., P. Dilley, and D. Hamidović, (2016) eds. Ancient Worlds in Digital Culture. Digital Biblical Studies 1. Leiden: Brill.

Cope, B. & M. Kalantzis, επιμ. (2000). Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures. Λονδίνο: Routledge.

Digital Humanities Manifesto 2.0 (2009). Digital Humanities Manifesto 2.0 (2009).
<http://manifesto.humanities.ucla.edu/>

Kienhues D., Bromme R. (2012) General Literacy in a Digital World. In: Seel N.M. (eds) Encyclopedia of the Sciences of Learning. Springer, Boston, MA.

Lambert, J. (2010). Digital Storytelling Cookbook. Berkeley: Digital Diner Press.

Lee, H. (2017). Is It Worth It? The Library and Information Science Degree in the Digital Humanities. Shalin Hai-Jew (ed.) Data Analytics in Digital Humanities. Springer, 275-295.

Little G. (2011). We Are All Digital Humanists Now, The Journal of Academic Librarianship, Volume 37, Issue 4, 2011, Pages 352-354, ISSN 0099-1333, <<https://doi.org/10.1016/j.acalib.2011.04.023>>.

Μαγιολαδίτης, Μ. (2017). Τα πλεονεκτήματα της χρήσης των αρχών των digital humanities σε διαθεματικά σχολικά project. Πρακτικά Εργασιών 3ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας, Λάρισα 13-15 Οκτωβρίου 2017.

Mihailidis, P. (2015). 'Digital curation and digital literacy: evaluating the role of curation in developing critical literacies for participation in digital culture', E-learning and digital media, 12 (5–6), 443–458, doi: 10.1177/2042753016631868

- Morandi, F. (2017). « À l'école des humanités numériques », Hermès, La Revue, vol. no 78, no. 2, pp. 96-103.
- National Research Council. 2006. Learning to Think Spatially: GIS as a Support System in the K-12 Curriculum. Washington, DC: The National Academies Press. doi:10.17226/11019.
- New London Group. (2000). A pedagogy of multiliteracies: Designing social futures. Στο Multiliteracies. Literacy learning and the Design of Social Futures, επιμ. B. Cope & M. Kalantzis, 9-37. Λονδίνο: Routledge.
- Παπαδοπούλου Μ. (2020). https://keme.uoc.gr/index.php/el/draseis/45-activities_el/558-Open-linked-data-humanities (βλ. 3ο μέρος).
- Papert, S. (1980) Mindstorms: children, computers, and powerful ideas. New York: Basic Books.
- Porsdam, H. (2014). "Working at the Intersection of the Humanities, Law and Technology: Digital Humanities and the "Two Cultures" Pólemos Volume 8: Issue 1, University of Copenhagen, Denmark. <https://doi.org/10.1515/pol-2014-0005> |
- Prensky, M. (2001). "Digital Natives, Digital Immigrants". On the Horizon (MCB University Press, Vol. 9 No. 5, October 2001.
- Snow, C. P. (2001) [1959]. The Two Cultures. London: Cambridge University Press.
- Seel N.M. (2012) Multiple-Documents Literacy. In: Seel N.M. (eds). Encyclopedia of the Sciences of Learning. Springer, Boston, MA.
- Smyrniou, Z., Georgakopoulou, E., Sotiriou, M., & Sotiriou, S. The Learning Science Through Theatre initiative in the context of Responsible Research and Innovation. Journal on Systemics, Cybernetics and Informatics: JSCI, Volume 15 - Number 5 - Year 2017, pp. 14-22, ISSN: 1690-4524 (Online), <http://www.iiiisci.org/journal/sci/issue.asp?is=ISS1705>
- Smyrniou, Z., Sotiriou, M., Sotiriou, S. & Georgakopoulou, E. Multi- Semiotic systems in STEMS: Embodied Learning and Analogical Reasoning through a Grounded-

Theory approach in theatrical performances. Journal of Research in STEM Education (submitted), 2017.

Smyrnaioy, Z., M. Sotiriou, E. Georgakopoulou, O. Papadopoulou, “Connecting Embodied Learning in educational practice to the realisation of science educational scenarios through performing arts”, International Conference “Inspiring Science Education”, Athens 22-24 April, 2016, pp. 37-45.

Terras, M. (2012.) “Infographic : Quantifying Digital Humanities”. UCL Centre for Digital Humanities. <https://www.ucl.ac.uk/infostudies/melissa-terras/DigitalHumanitiesInfographic.pdf>

Vergnaud, G., The theory of conceptual fields. Human development, 52(2), 83-94, 2009.

8.2 ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών – Τεύχος 3 (Κλάδος ΠΕ02) γ' έκδοση (2014). <http://elearning.sch.gr/pluginfile.php/49864/mod_resource/content/0/ylikoKSE_PE02_20140319.pdf>, σ. 108 κ. εξ. (υπερκείμενο), Πάτρα: ΙΤΥΕ Διόφαντος

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΙΟΒΕ) - FOUNDATION FOR ECONOMIC & INDUSTRIAL RESEARCH (2018). Measuring the economic impact of digital skills in Greece: challenges ahead. October 2018. <http://iobe.gr/docs/research/RES_01_18032019_PER_GR.pdf> (κυρίως βλ. σ. 45, 46-30)

Κοτρωνίδου, Ι. & Τόζιου Τ. (2011). Η Ψηφιακή αφήγηση στο σχολείο. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

Σμυρναίου Ζ. (2007). «Εκπαίδευση και Τεχνολογία: Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση, Εκδόσεις Ηρόδοτος, Αθήνα, σελ. 240.

Σμυρναίου Ζ. (2017). Νέες εξελίξεις στις σύγχρονες θεωρίες μάθησης στη διδασκαλία και στη μάθηση διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, Ηρόδοτος, Αθήνα, 2017, ISBN 978-960-485-196-6, κωδικός στον Εύδοξο 68407051

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Διαθέσιμο εδώ:

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 1

ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΦΗΓΗΣΗ

https://www.myhaikuclass.com/MariaPapadopoulou/a1/cms_page/view/52215665

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 2

EUROPASS

https://www.myhaikuclass.com/MariaPapadopoulou/b1/cms_page/view/51719895

SPARQL

<https://free.openeclass.org/courses/INT280/>

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ 3

ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΞΕΝΟΦΩΝ 1 & 2

<https://free.openeclass.org/courses/IT621/>

https://www.myhaikuclass.com/MariaPapadopoulou/a1/cms_page/view/49236296

ΤΕΛΟΣ ΕΓΓΡΑΦΟΥ

